

Náučný chodník Pečenice

Kraj:	Nitriansky
Okres:	Levice
Geomorfologická jednotka:	Štiavnické vrchy
Geologická jednotka:	sopečné pohorie
Chránené územie:	Chránená krajinná oblasť Štiavnické vrchy
Prístup:	bus Pečenice
Východisko:	Pečenice, centrum
Trasa:	Pečenice - dolina Jabloňovky - Spečený val - vyhládka na vrchu Borovica - po bezlesnom chrbte smerom na sever - Pečenice
Dĺžka, prevýšenie:	5,7 km, prevýšenie 120 m
Čas prechodu:	3 h
Počet zastávok:	11
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, historické, archeologické

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: nie je

Rok otvorenia: 2014, 2021 čiastočná obnova

Aktuálny stav: Niektoré informačné panely chýbajú, značenie trasy je nedostatočné (2022).

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Obecný úrad Pečenice, Pečenice 64, 935 03 Pečenice, tel. 036 / 6394 171

Poznámky: (1) Náučný chodník nemá nikde uvedený vlastný názov - na prvom paneli sa uvádza len ako Náučný chodník, na smerovkách v teréne je spravidla označený ako TNCH Pečenice. (2) Z polovice trasy sa od vyhlídky Borovica - kde je ohnisko, prístrešok a panoramatická mapa -, dá pokračovať tam končiacim Turisticko-náučným chodníkom mesta kráľovien, vedúcim z Bátoviec.

Upozornenie: Náučný chodník nie je v teréne vyznačený dostatočne (a to napriek hojným smerovkám), informačné panely nenasledujú zaradom, niektoré z nich ako aj časť trasy z Borovice do obce (medzi zastávkami 7 a 9) sme nenašli. (2022)

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný najmä na vlastivednú prechádzku, ale i pre terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Pečenice. Obec severovýchodne od Levíc na južnom okraji Štiavnických vrchov na potoku Jabloňovka na ich styku s Podunajskou pahorkatinou. Našlo sa tu osídlenie z neolitu - sídlisko lengyelskej kultúry a lužickej kultúry z mladšej bronzovej doby. Prvýkrát sa spomína v listine z roku 1135. Obec patrila premonštrátskemu kláštoru v Šahách, ktorí si tu vybudovali rezidenciu. Na jej mieste si v roku 1693 vybudovali jezuiti, ktorým obec daroval po porážke Turkov kráľ Leopold I., kláštor v barokovom štýle (označovaný miestnymi chybné ako kaštieľ). Ten aj s majetkami po zrušení rádu jezuitov darovala v roku 1776 Mária Terézia Banskobystrickému biskupstvu. V súčasnosti je v súkromných rukách. Nad budovou bývalého kláštora stojí románsko-gotický rímskokatolícky kostol Narodenia Panny Márie z polovice 13. storočia, neskôr barokovo upravený. V obci sa zachovali kamenné a hlinené domy roľníckej z 19. storočia s valbovou, pôvodne slamenu strechou. Na severnom okraji, v záhradách a vinohradoch sú vinohradnícke jednopriestorové a dvojpriestorové budy - vínne pivnice - čiastočne vhlbené do andezitového podlažia.

Spečený val (iné názvy: **Val obrov**, **Dlhý val**, **Slovenský čínsky múr**, lat. *Fossa giganteum*, nem. *Teufelsmauer*) **pri Pečeniciach.** Neďaleko obce Pečenice prebieha časť mohutného, viac ako 60 km dlhého kamenno-zemného valu, tiahnuceho sa od Sitna na juh cez Štiavnické vrchy, Pečenice, Dudince, Dolné Semerovce až k rieke Ipeľ. Predstavuje unikátnu stavbu až mimoslovenského významu. Datovanie je neisté, uvádza sa vznik v období Veľkej Moravy, v 4. storočí po Kr., okolo roku 0, pred rokom 600 pred Kr., v mladej bronzovej dobe a v záhadologických kruhoch sa uvádzajú aj oveľa staršie dátumy. Nie je vylúčené, že ho postavili Rimania na obranu proti barbarom. Má ďalšie dve vetvy a je možné, že ide o pokračovanie valov vo východnom Maďarsku (tzv. Sarmatský val). Val je široký na báze 12 - 15 m a na temene 2 - 4 m, výška je 2,5 - 3 m. Podľa ľudovej povesti ho postavili čerti. Časť valu pri Pečeniciach bola vyhlásená v roku 1963 za národnú kultúrnu pamiatku.

Vodná nádrž Bátovce (miestny názov **Lipovina**). Nádrž vybudovaná východne od obce Bátovce v roku 1968 na potoku Jabloňovka nad jeho ústím do Sikenice. Má rozlohu 25 ha a max. hĺbku 9,7 m. V súčasnosti slúži najmä na rekreačné účely, vodné športy a rybolov. Kúpanie sa neodporúča.

Chránená krajinná oblasť (CHKO) Štiavnické vrchy. Chránené územie vyhlásené v roku 1979 na

takmer celom území Štiavnických vrchov s výnimkou niekoľkých ich okrajových častí. Pohorie, budované vulkanitmi a andezitovým vrcholom Sitna dosahujúce výšku 1 009 m n. m., leží na rozhraní dvoch klimatických typov a prenikajú doň od juhu teplomilné a od severu karpatské horské prvky flóry a fauny. Fytogeograficky územie patrí do obvodu predkarpatskej flóry. Severnú hranicu svojho rozšírenia tu dosahuje napr. dub cerový a javor tatársky, na výslunných lokalitách s plytkou skeletovitou pôdou rastú xerotermy, ako kostrava valeská, kavyl vláskatý či kukučka vencová. Veľkú časť územia CHKO zaberajú lesy (65 %), ktoré sú druhovým zložením najmä v centrálnej časti vplyvom stáročnej banskej a hutníckej činnosti po totálnom odlesnení nepôvodné, tvorené smrekovými monokultúrami. Lokálne sú vo vyšších polohách bučiny s jedľou a umelo vysádzovaným smrekom a na skeletnatých pôdach lipovo-javorovo-jaseňové sutinové lesy. Na karbonátové podložie v okolí Sklených Teplíc sa viaže výskyt tisu. Zo živočíšstva sú zastúpené o. i.: orol kriklavý, myšiak hôrny, rys, mačka divá, medveď hnedý, vydra riečna, vidlochvost feniklový a ovocný, žije tu tiež vzácna modlivka zelená, roháč obyčajný a fúzač alpský. V opustených banských dielach sa vyskytuje niekoľko druhov netopierov (podkovár veľký, p. malý, netopier obyčajný...). Lokálnymi zvláštnosťami lesov sú hojné prímеси cudzokrajných drevín, súvisiace s pôsobením lesníckej katedry od roku 1807 - súčasť Baníckej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici. K svojrázu územia CHKO významne prispievajú historické banské diela, a to najmä vodné nádrže - tajchy -, budované v minulých storočiach ako zdroj energie i úžitkovej vody pre banícke účely, ktoré spolu s napájacími a náhonovými jarkami a ďalšími zariadeniami tvoria unikátny vodohospodársky systém. V hraniciach CHKO leží viacero území európskeho významu (súčasť sústavy Natura 2000), z ktorých najrozsiahlejšími sú Hodrušská hornatina, Suť a Skalka.

Obsah informačných panelov

1. Náučný chodník - mapa trasy
2. Geológia
3. Flóra
4. Fauna
5. *chýba*
6. Spečený val
7. *chýba*
8. *chýba*
9. Barokový kláštor
10. Kostol
11. *chýba*

Žiaden informačný panel v teréne neobsahuje akýkoľvek názov náučného chodníka.

